

Աստուած պէտք է գլխաւոր, վերջին տարիներս առանց այն էլ արեւալի պատուհանների և զրկանքների ենթակայ եղած ժողովուրդին, և մեր երկիրն ազատ պահէ սարսափելի աղէտից, Սակայն ասած է՝ յուսալ պէտք է առ Աստուած, բայց պարսպ չնստել:

ՄԱՆՐԱԼՈՒՐՔ.

Հսկայական երկրագունդ. — Փարիզի 1900 թուի աշխարհամեծիկի համար Լոնդոնի աշխարհագրական ընկերութեան անդամներից մէկը սկսել է շինել մի երկրագունդ, որ իսկականից 300,000 անգամ միայն փոքր պէտք է լինի, 25%, մետր (12 սաժէն) տրամագծով: Երկրագնդի շուրջը, երկու քսէտների մէջին տարածութեան վրայ, պէտք է շինուի տասն յարկանի տախտակամած, ուր կարող են բարձրանալ հետաքրքիր դիտողները, երկրի փոփոխական դրութիւնները տեսնելու համար:

Բախիլիդէս քանաստեղծի ներդրողներ. — Եգիպտական մի դամբարանում դագաղի վրայ փաթեթաւած գտել են մի պապիրոս, որի վրայ գրուած են հին յունական քանաստեղծ Բախիլիդէսի կորած ներքողները: — Բախիլիդէսը նմանող և և արեւմտեան էր հռչակաւոր Պինդարոս քանաստեղծին և համարուում է Նքսիլէսի հօգեւորը: Այս կարգի գիտերի մէջ սա առաջինը է: Նոյն տեղում գտնուած է Արիստոտէլի «Աթենական սահմանադրութիւն» գրուածքը և ուրիշ յիշատակարաններ, որոնց տգէտների ծնողին ծառայել են իբրեւ մումիաների փաթեթաւ: Անգլիացիք, օգտուելով իրանց տիրապետութեամբ Եգիպտոսում, պեղումներ են անում հնագոյն աշխարհի անբաւաններում և հարստացնում են գիտերով Բրիտանական թանգարանը: Բախիլիդէսը, հակառակ անտիական աշխարհի պոեմականագիրն ունեցած հաւատի, լաւատես քնարերգու էր, ինչպէս և իւր ժամանակակիցներից, շատերը:

Բուդդայի ծննդեան իսկական տեղը. — Հիւսիս-արեւմտեան Հնդկաստանի հնագիտական աշխատանքների վերատեսուէր Փարքեր մի շոր գիւտ է արել, որ կարենալ նշանակութիւն ունի Հնդկաստանի և Բուդդայականութեան պատմութեան համար: Պեղումներ անելով Մաուլա — Պադերիայից 15 մղոն հեռու դէպի հիւսիս — արեւելք, յիշեալ գիտնականը գտել է 10 ոտնաշաւի բարձրութիւն ունեցող միակտուր քարից մի արձան, ամբողջապէս ծածկուած ուխտաւորների մակագրութիւններով, որոնցից մի քանիսը մեծ թուականի ինքնորոշ դարից են: Յայտնի է, որ Բուդդան ապրում էր նեպալում, բայց նրա ծննդեան իսկական տեղը ծղիւ որոշուած չէր: Նորագիտ արձանը, ինչպէս երեւում է նրա վրայի արձանագրութիւնից, կանգնել է Սզոկա թագաւորը Բուդդայի ծննդեան տեղում, 259 թ. Երիտասուից առաջ: Արձանագրութեան վաւերականութիւնը հաստատուած է ուրիշ պեղումներով, որոնց շնորհիւ շատ ուրիշ աշխարհներ են յայտնուել կոթողից 8 մղոն հեռու, որտեղ գտնուում էր հաւանօրէն Կապիլապատան, Բուդդայի հօր՝ Սոլոխոդանա արքայի աթոռանիստը, որ ծաղկում էր մ. ծննդ. 3 դար առաջ: Բնագրայի թագաւոր Ազոկա, որ իշխում էր ամբողջ Հնդկաստանի վրայ մինչեւ 225 թ. Բ. ծն. առաջ, շատ յիշատակարաններ է նուիրել իւր կրօնի հիմնադրին, և իսկապէս Հնդկական հնախօսութիւնն սկսում է նրա թագաւորութեան օրերից:

Ռեօնտգէնի ծառագայթների քննարկում. — Հռչակաւոր Էդիստոնը յայտնել է ի լուր աշխարհի, թէ Ռեօնտգէնի ծառագայթների շնորհիւ բոլոր կայրերը հարաւորութիւն կունենան տեսնելու միայն թէ տեսողութեան նեարդը վնասուած չլինի: Փրանսիական Revue des Revues հանդէսը յայտնելով այդ նորութիւնը, իւր կողմից նկատում է, թէ Էդիստոնը չի քաջատրուում այդ երեւոյթի պատճառները: Փորձերը ցոյց են տալիս, որ կայրերը կարողանում են տեսնել միայն Ռեօնտգէնի ծառագայթները, բայց մէկ կայրերը, որոնք որեւէ պատճառով գրկուած են աշքի սպիւց, որովհետեւ աշքի այդ մասը իւր մէջ է ամփոփում անյայտ ծառագայթները և չի թոյլ տալիս նրանց ցանցամաշլի վրայ տպաւորուելու: Մնացած Դոկտոր Բրանդ փորձեր է արել մի դեռահաս աղջկայ վրայ, որի ծախ աշքը գրկուած է եղել ոսպից. այդ աշքով աղջիկը նկատել է այն առարկաները, որոնց վրայ յիշ անդրադառնում էին Ռեօնտգէնի ծառագայթները, մինչդեռ աշքով միանգամայն ոչինչ չէր նկատում:

Նոյն ծառագայթները ուրիշ ազդեցութիւն են ունին: Դերմանացի պրոֆեսոր Փուկս մի ժամուայ ընթացքում իւր ձեռքը ենթարկելով այդ ծառագայթների ներգործութեանը, յանկարծ յօդերի մէջ ծակոցի նման մի ցաւ է զգացել, որը գնալով այնքան է սաստկացել, որ նա ստիպուած է եղել փորձը դադարեցնել: Զեռքի կաշին ուռել և կապտել է, խոշորացոյցով կաշու վրայ նկատուել են փոքրիկ պատռուածքներ, ինչպէս լինում են մարմնի մերստեղներում: Ինքը ժամանակից յետոյ կաշու վրայ բոշտիկներ են գոյացել, որոնք լցուել են թարախով, ինչպէս լինում են այրուած քից առաջ եկած բշտիկները:

Անգլիական Nature հանդիսի աշխատակիցներից մէկը մի քանի ամիս շարունակ պարապել է Ռեօնտգէնի ծառագայթների մէջոցով առարկաներ լուսանկարելով: Այդպիսով նա օրական մի քանի ժամ իւր մարմնի որոշ մասերը ենթարկում էր այդ ծառագայթների ազդեցութեանը: Մի անգամ նա նկատել է իւր մատների կաշու վրայ քաղմաթիւ սեւագոյն բշտիկներ, յետոյ կամաց կամաց կաշին սկսել է այրուել: Ծաւը դադարեցնելու համար նա ձեռքը դրել է խիստ սառն ջրի մէջ, և երբ այդ մէջոցը չէ օգնել, դիմել է բժշկի խորհրդին: Սա քսելու դեղ է տուել: ցաւը թէեւ փոքր ինչ դադարել է, բայց կաշին սկսել է պոկուել և տեղը նորն է եկել: Մատների ծայրերն ուռել են, եղուզների տակից դեղնագոյն հեղուկ է ծորուել: Երեք անգամ աշքի կաշին է պոկուել, մի անգամ ծախիւնը, աշքի ծոցի շուրջը եղուզը ընկել են, ծախի երկուսը, ամբողջ 6 շաբաթ չէ կարողացել աշքի ձեռքը գործ դնել: Բժիշկները խոստովանել են իրանց անգործութիւնը այս տարօրինակ երեւոյթի առաջն առնելու:

Յեսուս Սիրաքի Դմաստութեան քննարկ. — Անցեալ ձմեռ Եռուանդացի երկու քոյրեր, Gibson և Lewis, այցելում են Ս. երկիրը, որտեղ նոքա գնում են մի քանի երրայական հին ձեռագիրներ չիմանալով նոքա ըմբանդականութիւնը: Անգլիացում այդ ձեռագիրները տալիս են Կեմբրիջի համալսարանի Schester պրոֆեսորին աշքի անցնելու: Այդ պրոֆեսորի ասելով ձեռագիրներից մէկը ըմբանդական է Յեսու Սիրաքի Դմաստութիւնից 50 տուն (ԼԹ. 15 — 16, 6) սկզբնական երրայական լեզուով, որով զերուած է եղել այդ գիրքը: Ժամանակի ընթացքում ընագիրը կորչում է և պահուում է միայն յունական թարգմանութիւնը: Թէպէտեւ 50 համարը զբոյ մի փոքրիկ մասն է կազմում, բայց և Գրքի քննարկով զարդաւորների համար իսկական քննարկ այս փոքրիկ կտորն է մեծ հետաքրքրութիւն և արժէք կարող է ունենալ: